

8.6.2011

8/80/2011

Kunnan- ja kaupunginvaltuustoille
Kunnan- ja kaupunginhallituksille
Kuntayhtymien valtuustoille ja hallituksille

Suositus vaikutusten ennakkoarvioinnista kunnallisessa päätöksenteossa

Kuntaliiton hallitus on 8.6.2011 pitämässään kokouksessa hyväksynyt kuntien ja kuntayhtymien luottamushenkilöille, viranhaltijoille ja valmistelijoille sekä soveltuvin osin kuntien liikelaitoksille tarkoitetun suosituksen "Vaikutusten ennakkoarvioinnista kunnallisessa päätöksenteossa".

Suosituksen ja siihen liittyvän oppaan tarkoitus on vahvistaa kuntien päätöksenteon ennakoivaa ja kokonaisvaltaista huomioimista kunnallisessa päätöksenteossa. Vaikutusten ennakkoarviointi kunnallisessa päätöksenteossa lisää luottamushenkilöiden arvopohjaista päätöksentekoa ja käynnistää arvokeskustelun halutuista vaikutuksista. Läpinäkyvyys ja avoimuus edellyttävät, että laaditaan vaihtoehtoisia päätösesityksiä ja punnitaan tarkasti niiden vaikutuksia. Vaikutusten ennakkoarviointi kunnallisessa päätöksenteossa -suosituksen on tarkoitus vahvistaa päätösvaihtoehtojen vaikutusten arviointia kokonaisvaltaisesti ja samanaikaisesti pitkällä aikajänteellä.

Suositus ja siihen liittyvä opas on tuotettu yhteistyössä kuntakentän kanssa ja perustuu mittavaan määrään aineistoa, jota on tuotettu työn aikana. Kuntaliitto tukee jatkossa ennakkoarviointia avaamalla kunnat.nettiin kuntien käyttöön esimerkkiaineiston ennakoivasta arvioinnista.

Lisätiedot:

Kari-Pekka Mäki-Lohiluoma, toimitusjohtaja,
puh. 09 771 2000, 050 364 7883,
kari-pekka.maki-lohiluoma@kuntaliitto.fi

Kaija Majoinen, kehitysjohtaja, puh. 09 771 2512,
0500 811 239, kaija.majoinen@kuntaliitto.fi

Salme Sundquist, kehityspäällikkö, 09 771 2278,
050 667 37, salme.sundquist@kuntaliitto.fi

Suositus vaikutusten ennakkoarvioinnista kunnallisessa päätöksenteossa

Kunnallishallinnossa tehtävät päätökset ovat useimmiten mittavia ja laajoja, ja ne vaikuttavat syvästi kuntalaisiin ja kunnan talouteen. Siksi päättäjien tulee voida arvioida eri päätösvaihtoehtojen vaikutuksia kokonaisvaltaisesti ja pitkällä aikajänteellä.

Mukaan päätöksentekoon tarvitaan useita erilaisia päätösvaihtoehtoja, joista poliitikot voivat valita kuntalaisten näkökulmasta parhaan. Päätösesitysten läpinäkyvyys ja avoimuus edellyttävät vaihtoehtoisia päätösesityksiä ja arvioita, miten nämä erilaiset päätökset vaikuttavat kuntaan ja kuntalaisten elämään.

Vaikutusten ennakkoarvioinnilla kunnallisessa päätöksenteossa tarkoitetaan tässä suosituksessa päätösesitysten ja tavoitteiden vaikutusten arviointia etukäteen. Tämä yleiskirje ja siihen liittyvä suositus on tarkoitettu kuntien ja kuntayhtymien luottamushenkilöille, viranhaltijoille ja valmistelijoille sekä soveltuvin osin kuntien liikelaitoksille sovellettavaksi niiden laatiessa päätösesityksiä.

Suositukseseen liittyen Kuntaliitto on laatinut oppaan, joka on tarkoitettu luottamus- ja viranhaltijajohdolle sekä valmistelijoille tueksi heidän laatiessaan päätösesityksiä. Oppaassa esitetty malli sopii käytettäväksi myös erilaisia tavoitteita laadittaessa sekä tarkastuslautakunnan työvälineeksi.

Opas on käytännönläheinen ja siinä esitetään esimerkkejä vaikutusten ennakkoarvioinnista. Oppaassa esitellään myös taulukko vaikutustyyppien tunnistamista varten. Taulukko helpottaa sen pohdintaa, millaisia vaikutuksia päätöksellä voi olla. Opas on tuotettu yhteistyössä kuntakentän kanssa ja se perustuu mittavaan määrään aineistoa ja tietoa, jota on saatu kunnista.

Suosituksessa esitetään, että

- 1 Kun päätösesitysten vaikutuksia arvioidaan ennalta, päättäjien tulee tarkastella useita erilaisia vaikutuksia samanaikaisesti ja kokonaisvaltaisesti. Päätöksiä valmisteltaessa ja tehtäessä tulee ottaa huomioon, miten ne vaikuttavat kuntalaisiin, ympäristöön, organisaatioon ja henkilöstöön sekä talouteen.
- 2 Päätösesitysten vaikutusta tulee arvioida sekä lyhyellä että pitkällä aikajänteellä päätöksestä riippuen. Vaikutuksia voidaan arvioida esimerkiksi budjettivuoden, valtuustokauden tai valtuustokauden ylittävällä aikajänteellä.
- 3 Kuntaliitto suosittelee, että päätösesityksissä ja tavoitteita asetettaessa esitetään vaihtoehtoja ja valmistelijan esityksen rinnalle nostetaan ainakin nollavaihtoehto, jossa on kuvattu, mitä tapahtuu, jos asialle ei tehdä mitään. Vähin vaatimus on se, että tehdyn päätösesityksen vaikutukset arvioidaan, jos vaihtoehtoisia päätösesityksiä ei ole mahdollista tehdä.
- 4 Kunnan on tarpeen linjata itselleen, mitkä päätökset vaativat ennakkoarviointia ja keskittyä arvioimaan vain niitä päätöksiä ja tavoitteita, joilla on merkittäviä vaikutuksia. Kunta voi tehdä listan siitä, millaiset asiat on tarpeen ottaa ennakkoarvioinnin kohteeksi.

SUOMEN KUNTALIITTO

Rakel Hiltunen
hallituksen puheenjohtaja

Kari-Pekka Mäki-Lohiluoma
toimitusjohtaja